

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin Meşinca
Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Clio
Editura Tipo MC, Oradea - 2020

Cartea Mea e și a Ta!

ISSN 2734-6889
ISSN-L 2734 -6889

Un jubileu centenar: renașterea Episcopiei Oradiei 1920 - 2020

Prot. on. Dorel Octavian RUSU

PREASFINȚIA VOASTRĂ Sofronie Drincec

Vă rog să-mi îngăduiți a Vă transmite din inimă respectuoase mulțumiri pentru invitația cu care m-ați onorat de a lua parte la înălțătoarele momente prilejuite de târnosirile Catedralei noastre Episcopale și a noului sfânt lăcaș al Mănăstirii Izbuc, maica așezămintelor monahale din Bihor, festivități sacramentale ce au încununat omagial, sub omofor patriarhal, Centenarul reînvierii străvechii Episcopii Ortodoxe Române a Oradiei.

Cu adevărat, n-au fost niciodată în Eparhia noastră ceremonii și jubilee de o asemenea anvergură, cu participarea a douăzeci de înalți ierarhi din multe părți ale țării, chiar din depărtări, având ca protos pe însuși Întâistătătorul Bisericii, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, fapt care arată, pe de o parte, câtă atenție și însemnătate au fost acordate acestei aniversări istorice chiar de către Sfântul Sinod, relevând unitatea, prestigiul și omogenitatea noastră bisericească în vremurile eclectice și nestatornice pe care le trăim, iar pe de altă parte că a descătușat un atașament general, o imensă bucurie, satisfacție și intensă trăire religioasă dreptmăritoare atât preoțimii cât și bunilor noștri credincioși din tot ținutul Bihorului.

Sfintele slujbe, săvârșite de un sobor atât de ales, s-au desfășurat cu solemnitatea cuvenită unor târnosiri a celor două așezăminte bisericești atât de însemnate și care vor avea de împlinit misiuni deosebite în viața Bisericii și a credincioșilor. Prezența și slujirea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel a fost cu adevărat inima serbărilor jubiliare, spre preafericirea sufletească a tuturor.

Cuvântările Preafericirii Sale, pline de căldură părintească și de învățături creștinești consistente, marcate de esențele teologice specifice predicilor patriarhale, au relevat și la Oradea și Izbuc că Întâistătătorul Bisericii noastre este ucenicul cu cea mai înaltă prestanță a Părintelui Dumitru Stăniloae.

În același registru, Preasfinția Voastră ați desfășurat cu elocință în cuvântarea susținută un succint compendiu de istorie bisericească bihoreană, cu noutăți marcante asupra începuturilor instituționale ale Episcopiei Ortodoxe Române a Oradiei.

A fost o caldă și impresionantă manifestare românească și ortodoxă, cu larg răsunet, ca un omagiu de biruință, o binecuvântare și un balsam pentru toate cele îndurate de-a lungul veacurilor, sub stăpânire străină, de multpătimitorii înaintași din această Galilee a neamurilor și credințelor religioase, care au păstrat cu atâtea eforturi și jertfe candela credinței noastre și a conștiinței naționale.

Toți cei prezenți, în număr atât de mare, au remarcat organizarea impecabilă, în stilul specific binecunoscut al Preasfinției Voastre, a manifestărilor și a tuturor sfintelor și sfințitoarelor slujbe bisericești, chiar sub apăsarea rânduielilor sanitare impuse de plaga funestă a acestei epidemii îngăduite de Bunul Părinte Ceresc ca o piatră de încercare și de smerire pentru noi, o punte de întoarcere a omenirii pe căile mântuirii.

Aidoma Catedralei Naționale, noua Catedrală Episcopală poartă semnificațiile noii trepte pe care

2

Sediul Episcopiei Oradea

s-a statornicit viața bisericească din Eparhia Oradiei, în răstimpul relativ scurt în care Pronia cerească ne-a binecuvântat prin așezarea în scaunul văduvit odinioară prin silnicie multe veacuri de legiuitul său arhipăstor a Preasfinției Voastre.

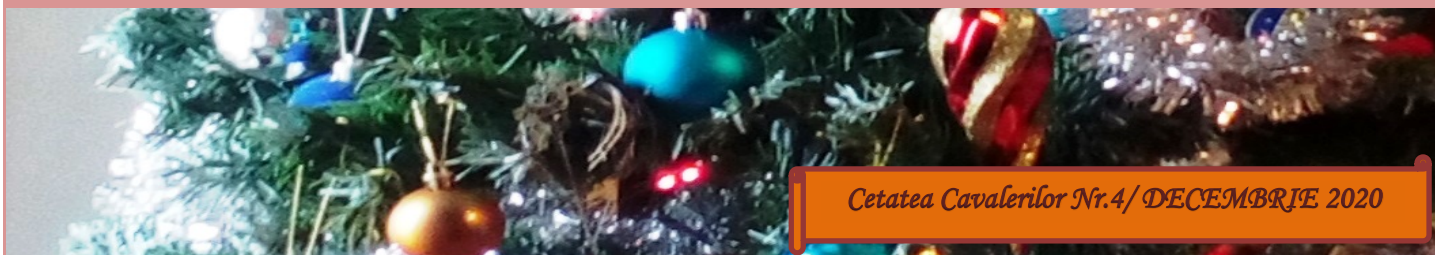
Minunatul simbol văzut al Centenarului a fost purtarea liturgică, după o sută de ani, a mitrei arhieresti a venerabilului rectitor al Episcopiei Oradiei, Episcopul Roman Ciorogariu, mitră pe care Preasfinția Voastră ați preluat-o încă de la ceremonia instalării ca pe un sfânt testament călăuzitor și care v-a înrăurit definitiv în întreaga misiune arhipăstorească. Pe una din filele acestui testament istoric era înscrisă dorința arzătoare a întâiului ierarh

a renăscutei Episcopii de a se ridica în Oradea o Catedrală care să semnifice și pe plan bisericesc efigia biruinței României Mari. N-a fost însă cu puțință să purceadă la ridicarea ei, datorită greutăților acelei perioade de după întâiul război mondial. Vrednicul său urmaș, Episcopul Nicolae Popoviciu a preluat idealul, prefigurând proiectul Catedralei cu Soare, ca succesoare pe o treaptă superioară a lăcașului catedral al Bisericii cu Lună, adunând cu multe sacrificii banii necesari și asigurând un teren corespunzător. A venit însă funestul Diktat de la Viena și apoi regimul roșu al celor fără de Dumnezeu și totul s-a spulberat.

Dar ceea ce nu era de la Dumnezeu nu mai putea să mai dureze, așa încât un alt luminat ierarh cu spirit *ciorogarian*, Episcopul Vasile Coman, cu toată vârsta venerabilă, a preluat istorica inițiativă pentru ridicarea Catedralei, a făcut demersurile oficiale și a trăit bucuria de a săvârși sfințirea locului pentru înălțarea multdoritei Biserici Întâi-stătătoare, după care fericitul întru pomenire Patriarh Teoctist a așezat aici piatra cea din capul unghiului.

Între grijile de căpetenie cu care Preasfinția Voastră ați pornit la Oradea în vasta lucrare chiriarhală pe multiple planuri a fost renașterea Catedralei Episcopale începute din ruinele zidurilor troienite de ploile și zăpezile a două decenii de nepăsare. După rectificările a ceea ce se mai putea îndrepta, s-a purces, rând pe rând și cu multe eforturi, la finisările necesare, astfel că acum Catedrala Episcopală își dezvăluie chipul prefigurat de noul ei ctitor și pecetluit de viziunea unui monument sacramental și de artă bisericească, viziune izvorâtă din binecunoscuta cultură enciclopedică a Preasfinției Voastre, cu care ne-ați uimit și ne-ați impresionat de atâtea ori în multe prilejuri. Rafinamentul desăvârșit și gustul artistic la cotele cele mai înalte și-au pus amprenta asupra înveșmântării exterioare și de-acum interioare a sfântului lăcaș.

Catapeteasma, dăltuită în nobila marmură sculptată, deschide nu numai intrarea în sfânta sfintelor ci și un nou stil în domeniu în părțile noastre, într-o unicitate care arată că aici nu este o biserică oarecare, ci una de rang episcopal. Icoanele sale, realizate artistic din nestematele mozaicului după străvechi izvoade iconografice grecești, așa cum dezvăluie și înscrisurile lor, aduc întâia oară și la noi în Bihor evlavia, curăția sufletească și autenticitatea creștinismului primar, nealterat de alte credințe, așa cum a fost întruchipat iconografic în cetățile grecești încreștinate de Apostolul neamurilor, Sf. Ap. Pavel. Acest lucru, foarte important, mărturisește că ortodoxia contemporană nu s-a depărtat nici o iotă și nici o cirtă de izvorul apostolic al credinței, așa cum la fel vădește acest lucru și ectenia celor chemați, a catehumenilor creștinismului primar, păstrată neîntrerupt în Sfânta Liturghie până în vremurile

noastre. M-am gândit că Preasfinția Voastră ați ales pentru împodobirea catapetesmei această cale vizuală în scop catehetic, tocmai pentru că bine-credincioșii bihoreni conviețuiesc dimpreună cu adepții atâtor alte culte ce s-au rupt și s-au îndepărtat mult de aceste izvoare curate, „rătăcind și neștiind Scripturile”.

În același context, inițiind construirea numeroaselor biserici noi în Oradea, în jurul metropolei și în tot cuprinsul Eparhiei, Preasfinția Voastră ați îndrumat mereu pe preoți să întocmească proiectele pentru aceste biserici după tipologiile arhitecturale ale unor străvechi sfinte lăcașuri din localități ale căror cetăți antice au fost cuprinse în itinerariile călătoriilor misionare apostolice, multe din ele fiind și cetăți ale martirilor creștini din perioada marilor persecuții romane, oferindu-le modele concrete. O noutate mai ales la noi, în Transilvania, binevenită și foarte bine primită de enoriași și de păstorii lor sufletești.

Desigur, noua Catedrală Episcopală impunea și o înveșmântare picturală deosebită, pe măsura însemnătății sale în ceea ce privește cultul divin, cu anvergură monastică, solemnitățile și festivitățile ce se vor desfășura aici, cu largă și distinsă participare, praznice, cateheze, concerte și conferințe religioase, activități specifice ale copiilor și tineretului creștin și multe altele. În consecință, ați ales soluția optimă, deși pretențioasă și costisitoare, pictura în mozaic, precum la Catedrala Națională, în execuția unui colectiv de artiști renumiți. Întrucât a fost finalizată lucrarea picturală pe frontonul exterior al Catedralei, pe bolta și incinta Sfântului Altar, am putut cu toții să admirăm frumusețea artistică și cromatică a picturii, desfășurată ermineutic cu anvergură monumentală, neumbrită de smerenia înălțimii iconostasului.

Bucuria sfântă de a fi martor direct al istoricului act de îmbrăcare cu har sfințitor a noii Catedrale Episcopale și a noii biserici mănăstirești de la Izbuc, o perlă de arhitectură și minunată oază de trăire duhovnicească, la aniversarea centenară a Episcopiei noastre, m-a transpus în retrăirea unui alt moment festiv asemănător. În urmă cu aproape patru decenii, în toamna anului 1984, la Oradea s-a desfășurat un fericit jubileu bisericesc, prilejuit de împlinirea a două sute de ani de la punerea pietrei fundamentale a istoricei Biserici cu Lună, devenită din 1920, odată cu reînființarea Episcopiei Oradiei, Catedrală Episcopală. Înțeleptul vlădică Vasile Coman a pregătit cu câțiva ani înainte momentul, cârmuind restaurarea integrală a acestui monument istoric bisericesc, un adevărat Sion al Bihorului, cu toate limitele impuse atunci de pandemia roșie a acelor vremuri. S-a organizat atunci o sărbătorire fastuoasă pe măsură, cu mare răsnet, încununată cu cuvântări memorabile, între care s-a remarcat vorbirea de adevărat magistru a reputatului ierarh cărturar Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, protosul sărbătoririi.

Un valoros colectiv de clerici și istorici bihoreni a editat atunci, cu acel prilej, sub egida Sfintei Episcopii, un volum istoric de referință, ce scotea la lumină nu numai trecutul învolburat al înălțării cu mari jertfe a edificiului Bisericii cu Lună ci și întreg istoricul vieții bisericești a românilor din Oradea, din cele mai vechi timpuri până în actualitate, reliefând rolul major al acestui sfânt și istoric lăcaș, care a găzduit epocale evenimente și momente ce au susținut și au determinat atașamentul creștinesc și național al tuturor generațiilor de români care au fost aici străjeri la „brazda de nord-vest” a patriei și au purtat cu cinste și demnitate ștafeta spiritualității neamului. La această carte mi-am făcut ucenicia de corector și tehnician redacțional, ca proaspăt chemat în funcție la Centrul Eparhial.

Mulțumindu-Vă încă o dată pentru binecuvântarea arhierească prin care am avut fericitul prilej de a fi părtaș nemijlocit la sfintele bucurii ale acestui istoric centenar al Sfintei și cu adevărat de Dumnezeu păzitei Episcopii a Oradiei, urez din toată inima Preasfinției Voastre ca întărit cu putere de Sus să purtați cu cinste întru aceeași ascensiune și rodnicie ca și până acum cârmuirea arhipăstorească a Eparhiei noastre și mitra Episcopului Roman Ciorogariu în cât mai multe și fericite ocazii!